

زندگی، آثار، افکار و مشاعر معنوی

سید محمد رفیع نوربخش

عارف و شاعر (۱۳۸۵-۱۳۶۹ هجری قمری)

جمشید جلالی پور

دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد یادگار امام خمینی، شهرری

آثار مکتوب

سرشناسه: جلالی شیجانی، جمشید ۱۳۵۲-
عنوان و نام پدیدآور: آینه جمال: زندگی، آثارافکار و میراث معنوی سیدمحمد نوربخش عارف سده نهم
هجری (۷۹۵-۸۶۹) / جمشید جلالی شیجانی

مشخصات نشر: تهران: مولی، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: ۱۷۴ ص.

شابک: 978-600-339-137-6

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامه: ص ۱۳۲-۱۵۲.

یادداشت: نمایه.

عنوان دیگر: زندگی، آثارافکار و میراث معنوی سیدمحمد نوربخش عارف سده نهم هجری (۷۹۵-۸۶۹).

موضوع: نوربخش خراسانی، سیدمحمد بن محمد، ۷۹۵-۸۶۹ق.

موضوع: عارفان -- ایران -- سرگذشتنامه

موضوع: Mystics -- Iran -- Biography

رده بندی کنگره: BP۲۹۲/۳۲

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۸۸۸

شماره کتابشناسی ملی: ۷۵۱۰۴۲۲

وضعیت رکورد: فیبا

www.ketab.ir

انتشارات مولی

تهران: خیابان انقلاب- چهارراه ابوریحان- شماره ۱۱۵۸، تلفن: ۶۶۴۰۹۲۴۳-۶۶۴۰۰۷۹-نمبر: ۶۶۴۰۰۷۹

سایت: www.molapub.com • اینستاگرام: molapub • تلگرام: molapub • ایمیل: molapub@yahoo.com

آینه جمال • زندگی، آثار، افکار و میراث معنوی سیدمحمد نوربخش

جمشید جلالی شیجانی، دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد یادگار امام خمینی (ره) شهرری

چاپ اول: ۱۴۰۰-۱۴۴۲ • ۵۲۰ نسخه • ۳۴۲/۱
۱۴۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۳۹-۱۳۷-۶ ISBN: 978-600-339-137-6

طرح جلد: علی اسکندری • حروفچینی: دریاچه کتاب • لیتوگرافی و چاپ: کامیاب • صحافی: نوری

کلیه حقوق مربوط به این اثر محفوظ و متعلق به انتشارات مولی است

فهرست مطالب

پیش گفتار

مقدمه

فصل اول:

۱. نگاهی به اوضاع سیاسی، اجتماعی و مذهبی مقارن ظهور نوربخش
۲. زندگی سید محمد نوربخش از تولد تا مرگ
۳. تحصیل علوم رسمی و استادان وی
۴. از مدرسه به خانقاه و پیوستن به طریقه کبرویه
۵. خروج و قیام علیه شاهرخ
۶. دوران رنج و سختی
۷. دوران آرامش و تربیت مریدان در گیلان و سولقان
۸. خانواده نوربخش

فصل دوم: آثار نوربخش

مقدمه

۱. معرفی آثار
- ۱-۱ رساله های بلند با موضوعات گوناگون
- انسان نامه یا انسانیه یا علم القیافه یا علم فراست
- رساله نوریه یا نور یا انوار یا نورالحق یا رساله نوربخشیه
- رساله معراجیه
- رساله مکارم الاخلاق یا رساله اخلاقیه
- رساله معاش یا معاش السالکین
- رساله کشف الحقایق یا سلسله الذهب یا سلسله الاولیاء یا رساله در سلوک عرفانی
- رساله اعتقادیه یا الاعتقادات یا اصول اعتقادیه
- رساله الهدی
- رساله فواید
- تلویحات

۴۳	شجره مشایخ یا الشجره الوفيه فی ذکر مشایخ الصوفیه
۴۳	رساله عرفانی یا رساله در سلوک
۴۴	۱-۱-۲ رساله های کوتاه با موضوع واحد
۴۴	اقسام دل
۴۴	بیان عوالم حس یا عوالم الخمس
۴۴	تفسیر آیه لقاء الله یا در بیان آیه ای از کلام الله
۴۵	شرح حدیث عما یا رساله در بیان حدیث
۴۵	فی معرفه الولی
۴۵	ارشاد نامه یا اجازه نامه به فرزندش شاه قاسم فیض بخش
۴۵	۱-۱-۳ آثار منظوم
۴۵	غزلیات
۴۶	مثنوی صحیفه الاولیاء
۴۷	رساله واردات یا مثنوی در شرح
۴۷	اربعین نامه
۴۷	سوالات الف جوهر آذری
۴۸	۱-۱-۴ مکتوبات
۴۸	مکتوب سید محمد نوربخش به میرزا شاهرخ
۴۸	مکتوب سید محمد نوربخش به علاءالدوله
۴۸	مکتوب سید محمد نوربخش در جواب سؤال امیر کیا یا رساله قدم و حدود
۴۹	جواب مکتوب امیر علاءالدین علی کیای گیلانی در معرفت ولی
۴۹	جواب مکتوب حکیم یا رساله نفس ناطقه
۴۹	مکتوب به مولانا حسن کرد یا رساله وجود مطلق
۴۹	جواب مکتوب فقها
۵۰	جواب به وزیر یا کشف و ریاضت
۵۰	مکتوب در نصیحت مریدان
۵۰	پاسخ محمد نوربخش به پزشکی
۵۱	آثار منسوب
۵۱	کشف الحقیقه فی بیان عوالم الکثره و الوحده
۵۲	نجم الهدی
۵۳	اوراد فتحیه
۵۳	شرح لمعات عراقی
۵۴	الفقه الاحوط

فصل سوم: بررسی آرا و اندیشه‌ها

۱. مولفه‌های اصلی اندیشه سیدمحمد نوربخش
- ۱-۱ تعالیم نظری
- ۱-۱-۱ نور
- معنای نور در نزد صوفیه
- مراتب نور و جایگاه آن در عوالم خمس و صور فلکی از دیدگاه نوربخش
- انوار و الوان
- ۲-۱-۱ معراج پیامبران و عروج اولیاءالله
- ۳-۱-۱ فراست
- علم فراست در منابع اسلامی
- علم فراست از دیدگاه نوربخش
- ۴-۱-۱ قیامت انفسی و آفاقی
- ۵-۱-۱ فقه و فقر
- ۲-۱ انعکاس تعالیم مکتب ابن عربی در آثار نوربخش
- تأثیر ابن عربی بر طریقه‌های تصوف
- اصول تعالیم ابن عربی
- ارتباط نوربخش و بیرون ادبای آثار و افکار ابن عربی
- جنبه‌های تأثیرپذیری نوربخش از ابن عربی
- وحدت وجود
- انسان کامل
- خاتم‌الولایه
- ۳-۱ نگاهی تحلیلی به دعوی مهدویت نوربخش
- ۴-۱ تعالیم عملی
- اطاعت از پیر
- آداب سلوک
- خلوت و چله‌نشینی
- واقعات عرفانی و تجلیات الهی
- تجلی، فنا و بقا
- اطوار سبعة ذکر

فصل چهارم: میراث معنوی نوربخش

۱. طریقه نوربخشیه
- زمینه تاریخی
- ذهبیه

پیش‌گفتار

هر که تنها نادراً این ره برید هم به عون همت پیران رسید
دست پیر از غایبان کوتاه نیست دست او جز قبضه الله نیست

مولوی

سپاس خداوند بی‌شمایی را سزااست که توفیق همدمی با اهل عرفان را نصیبم کرد و عمر گرانمایه را در همیشگی با معارف ناب عرفان اسلامی و عارفان مسلمان قرار داد که به حق، باطن دین را در آن باید جست. عرفان، نقطه اشتراک تمام ادیان جهان است و آن، توجه به جنبه‌های هنری، زیباشناسانه و ژرف‌نگرانه دین است که هر اندازه در زمانه پر آشوب ما بیشتر بدان پرداخته شود و میراث ارزشمند آن از قرآن، سنت و متون عرفانی ایرانی - اسلامی واکاوی شود انسان‌ها را آسان‌تر به حقیقت و معرفت و ژرفای دین راه خواهد برد. یکی از راه‌های درک این حقیقت، مطالعه و شناساندن شرح احوال و اندیشه‌های ناب انسان‌های کامل و اولیای الهی است و در این میان، سید محمد نوربخش، در روزگار خود با پیروی و تأسی به قرآن و پیامبر^(ص) و ائمه معصومین^(ع) شمه‌ای از این دریای معرفت را برای جویندگان حقیقت بیان کرده است تا به مصداق کلام مولا علی^(ع) حامل نیکویی برای انتقال میراث معنوی اولیاءالله به اهلش باشد.

پس از انتشار کتاب «رسایل نوربخشیه سید محمد نوربخش» اینجانب، توسط انتشارات حقیقت در سال ۱۳۹۷، کتاب «آینه جمال»، را می‌توان مکمل و متمم و مفسر آن کتاب دانست که وعده انتشار آن داده شده بود و اینک به یاری حق تعالی در اختیار عرفان‌پژوهان و اهل معرفت قرار می‌گیرد. لازم است در این جا از تمام اندیشمندان و استادانی که در تألیف و تصنیف این اثر از کمک‌های فکری خود به این

حقیر دریغ نکردند، سپاسگزاری کنم. همچنین از مدیر محترم انتشارات مولی و همه گرامیان دست‌اندرکار این انتشارات که در به سامان آمدن این اثر نقش موثر ایفا کردند فروتنانه تشکر می‌کنم.

والحمد لله اولاً و آخراً

جمشید جلالی شیجانی

تهران، پاییز ۱۳۹۹

www.ketab.ir